

Översvämningarna sommaren 2000

Södra Norrland

2001 Räddningsverket, Karlstad
Räddningstjänstavdelningen
ISBN 91-7253-097-9

Beställningsnummer P22-368/01
2001 års utgåva

Översvämningarna sommaren 2000

Södra Norrland

Räddningsverkets kontaktperson:

Björn Albinson, Enheten för olycksförebyggande verksamhet, telefon 054-13 52 98

Förord

Denna rapport behandlar observatörsuppdraget och de uppgifter som ingick däri. Som underlag finns också rapporter från de fyra berörda länen och ett par kommuner.

Dessutom skrivs andra rapporter

Socialstyrelsen gör en Kamdeo-rapport med tonvikt på smittskydd och hälso-skydd

Livsmedelsverket gör en rapport med tonvikt på dricksvattenförsörjningen

ÖCB har gett FOI ett uppdrag att se på kommunal ledning vid höga flöden i samma område. De tar även in erfarenheter från översvämningarna i Arvika.

Sommaren översvämningar medförde debatt om väder och klimatförändringar, vattendoms relevans, bebyggelsens placering och ersättningsfrågor. Ett antal utredningar pågår och berörs inte här.

Innehållsförteckning

Uppdraget	11
Räddningstjänstens arbete	12
Kommunernas arbete och ledning	13
Länsstyrelsens ledning och övertagande av ansvaret enligt räddningstjänstlagen	14
Övertagande av ansvar för räddningstjänsten	15
Länsstyrelsens tillsyn	15
Vattenregleringsföretagen	17
Allmänhetens medverkan	18
Andra berörda organisationer	19
SMHI	19
SOS Alarm	19
Vägverket och Banverket	19
Försvarmakten och hemvärdet.....	19
Polisen.....	19
Frivilligorganisationer	20
Räddningsverket.....	20
Informationen	21
Materiellfrågor – teknik och metoder	23
Ersättningsfrågor och kostnader	24
Miljöfrågor	25
Kulturmiljöer.....	25
Nästa höga flöde	26
Förebyggande av översvämningar	27
Uppföljningskonferens	28
Bilagor	31

Abstract

Four weeks of heavy rain over large areas caused damages and a large number of rescue operations to minimise the consequences. The whole society became engaged and the media covered the events intensely.

Response actions by local communities including fire brigades, regional and central authorities are described in this report. The actions were well coordinated and the system worked as it is supposed to do when this kind of events occur.

The general public is today used to very quick and precise information in all available means (internet, local radio, TV, local switch board, letters, news papers with articles and public information). The report indicates high pressure in the future and a demand to use all media and that an awareness is needed by responsible authorities.

Many questions were raised about the rules that regulate waterpower production versus risks, building permits and climate change. The government has initiated some investigations.

Sammanfattning

Fyra veckors regnande över stora områden i södra Norrland medförde omfattande skador och ett massivt arbete att minska konsekvenserna av översvämningarna. Åar och vattendrag svämmade över varvid vägar, broar och järnvägar skadades. Byggnader fylldes med vatten och boende isolerades. Larm till räddningstjänsterna började komma 17-19 juli.

Hela samhället engagerades i räddningsarbetet och det blev en massiv mediabevakning. På flera håll evakuerades boende och vissa isolerades pga bortspolade vägar eller höga vattennivåer. För att klara påfrestningar skedde en omfattande samverkan mellan många organisationer. Allmänheten i berörda områden var även mycket aktiva i olika räddningsaktioner och ställde upp för bygden och för varandra på ett sätt som många inte upplevt tidigare. För att skydda en hotad bro brändes en större byggnad i Torpshammar. Denna dramatiska insats blev mycket omskriven.

Sommarens händelser var inte någon av de större översvämningarna men massmediatrycket var stort vilket man får leva med i framtida liknande händelser. Media ringer direkt och vill ha snabba besked vilket innebär nya utmaningar för den som har information.

Även allmänheten har ökade förväntningar på allt ”bättre och snabbare” information. Detta behov kan mötas vilket visades i detta fall.

Regnandet kulminerade under helgen 22-23 juli och insatserna var i stort sett avslutade den 28 juli.

Översvämningarna har också föranlett frågor om bebyggelsens placering, riskhänsyn i vattendomar, kraftverksföretagens roll, väderrapporter, klimatförändringar mm. Ett antal uppdrag och utredningar har initieras av regeringen.

Nyckelord: översvämning, räddningstjänst, information, ledning, samordning,

Uppdraget

Räddningsverket sände observatörer till området (Björn Albinson, Lennart Larsson från Karlstad och Anders Strinnholm från Sandö) för att besöka drabbade kommuner och berörda länsstyrelser. I första hand skulle uppdraget omfatta;

- Samordning och ledning inkl länsstyrelsens övertagande av ansvar för räddningstjänst
- Förbered ersättningsfrågor
- Miljöaspekter vid översvämningar
- Resursanvändning och behov (teknik och metoder)

Utöver länsstyrelsen besöktes;

Gävleborgs län - Ovanåkers kommun

Jämtland - Bräcke och Ragunda kommuner och Vattenregleringsföretagen

Västernorrland - Ånge, Kramfors och Sollefteå kommuner

Dalarna - Falun kommun/Räddningstjänsten Dala Mitt.

Det sågs som positivt att Räddningsverket ville ta del av erfarenheterna. Besöket skedde vid rätt tidpunkt. Ett besök under de mer hektiska dygna hade inte gett samma möjlighet att diskutera erfarenheter och ge råd inför begäran om ersättning.

Räddningstjänstens arbete

Räddningstjänstens fick inledningsvis allt fler larm om hjälp med pumpar till enskilda hus. Efterhand blev det uppenbart att situationen förvärrades och räddningsledningen initierade planerligt överläggningar med den kommunal ledning där både politiker och andra förvaltningschefer medverkar.

Tillsammans med andra arbetade räddningstjänstens personal med att valla in, täta, pumpa och evakuera de som fått vägar avskurna. Alla som kunde hjälpa till var verksamma efter en tid. Räddningstjänsten stod efterhand för de mest akuta insatserna, viss arbetsledning och stabstjänst inom kommunen.

Räddningstjänsten upprätthöll beredskapen för andra händelser genom att ha den mesta av personalen i tjänst. Risk finns också för andra akuta händelser till följd av översvämningarna. På ett par ställen hotade kraftledningar att falla omkull men kunde stängas av. Vattenledningar som förlagts på älv eller åbottnar kunde slitas av med vattenbrist som följd. Tung trafik som leds in på sämre omvägar ökade olycksrisken.

Uthållighet klarade man genom samverkan och lån av brandbefäl från andra kommuner. Även berörda kommunledningar klarade av kontinuerligt arbete under denna långa tid.

Kommunernas arbete och ledning

De kommuner vi besökte eller hörde talas om engagerade kommunens ledningsgrupp med andra förvaltningar och den politiska ledningen. Beroende på läget varierade gruppens storlek och sammansättning. Ofta berördes de flesta kommunala funktioner.

Kommunerna är den naturliga och enda organisation som kan hantera en sådan situation. Man är väl förtrogen med varandras förvaltningar och har tillgång till beslutsfattare. Dessutom har man god personkännedom. Alla större frågor kring översvämningarna kunde hanteras gemensamt och i ett sammanhang. Ledningsarbetet hade överlag fungerat bra både internt och i samverkan med andra. De var nöjda med sig själva och med andra. Dessutom ansåg man sig ha tillräckliga befogenheter.

Ingen av dem vi mötte ansåg att det var aktuellt eller nödvändigt med länsstyrelsens övertagande av räddningsansvaret. Man undrade vad som skulle ha blivit bättre för de flesta frågor måste ändå skötas och beslutas lokalt. Ett övertagande kan omfatta räddningstjänsten som bara var en del av kommunernas verksamhet. Överlag var kommunerna mycket nöjda med det stöd man fick från länsstyrelsen.

Länsstyrelsens ledning och övertagande av ansvaret enligt räddningstjänstlagen

Länsstyrelserna har varit en mycket aktiv samarbetspart vid översvämningarna vilket är naturligt när så stora områden berörs och så många medverkar. Inledningsvis följde de utvecklingen men övergick till att fungera som en bakre stab. Samordning och kontakter med andra regionala och centrala organ stod på dagordningen. Resurser har lokaliserats, rekvirerats och fördelats inom länet. Länsstyrelserna har också samverkat med varandra och medverkar kontinuerligt i respektive älvgrupp (regleringsföretagen och berörda kommuner med flera).

Det är bara länsstyrelsen som har möjligheter till sådan samordning på regional nivå och de är numera en naturlig del av länens ledningsstruktur för räddningstjänst. Beredskapsenheterna eller motsvarande medverkar i mycket av det dagliga arbetet kring länets räddningstjänst och har därför blivit en naturlig samordnare. Personkännedomen är också god mellan länsstyrelsens handläggare och räddningscheferna.

Länen tillämpade olika grader av ledning och samordning och det har skett enligt deras planläggning. Landshövdingarna var engagerade eller informerade.

Vid jämförelser med tidigare översvämningar och andra större händelser under den tid som nuvarande räddningstjänstlag varit gällande säger alla att det skett stora förbättringar i kommunernas förmåga att samverka och insikten om behovet har ökat markant.

Här visades att utvecklingen har gått framåt de senaste 10-15 åren - centrala myndigheter och länsstyrelsers åtgärder har förbättrat förmågan att leda arbete vid stora påfrestningar. Bland åtgärder som nämnts noterade vi följande;

- Nätverk kring kommunal ledning och räddningstjänst har byggts upp
- Borttagningen/ändringen av civilförsvarslagen
- Milleniumövningarna tillsammans med länsstyrelserna ökade både insikt och förmåga
- Erfarenheter från övningar och tidigare händelser tagits till vara.
- Kontinuerliga övningar genomförs

Men länsstyrelsens roll och befogenheter vid särskilda händelser och svåra påfrestningar är oklar vilket bland annat framhålls i rapporten från länsstyrelsen i Härnösand.

Övertagande av ansvar för räddningstjänsten

Ingen av de kommuner vi besökte ville att länsstyrelsen skulle ha tagit över ansvaret. Inte heller ansåg någon länsstyrelse att det fanns ett sådant behov. De tillämpar bestämmelsen om övertagande som om att man "får" ta över. Detta diskuterades även mellan länsstyrelser. Ett övertagande kan bara beröra räddningstjänsten och det är ju bara en del av den kommunala verksamheten.

Räddningstjänstförordningen § 34 anger;

Fordras omfattande räddningsinsatser i kommunal räddningstjänst, skall länsstyrelsen ta över ansvaret för räddningstjänsten i de kommuner som berörs av insatserna. Om räddningsinsatserna även innefattar statlig räddningstjänst skall länsstyrelsen svara för att räddningsinsatserna samordnas

Samhället utvecklas hela tiden och någon sade att "Ett övertagande kan ses som ett tänkande kopplat till försvarsmaktens hierarkier med tron att kommuner fungerar på samma sätt". Länsstyrelsen medverkade nu i dialoger via nätverk och ett övertagande blir bara aktuellt om något i räddningsinsatsens ledning kan bli bättre.

Förslag

- Utnyttja detta som underlag vid översyn av lagarna. En ändrad lydelse, och anpassning till praxis, bör innebära att länsstyrelsen vid behov får eller kan ta över. Detta har inte ifrågasatts vid våra besök. Behovet är olika från fall till fall och kan bedömas av länsstyrelsen.
- Vid kommande övningar bör man öva på vad ett övertagande innebär på sikt för en eller flera kommuners hela verksamhet. Detta hade aldrig övats.

Länsstyrelsens tillsyn

Vid Torpshammar genomfördes en dramatisk insats med nedbränningen av ett hus för att skydda andra delar av samhället. Gimån hade vid tillfället större flöde än någon gång på 100 år. Det finns en rapport¹ från länsstyrelsen om denna händelse och ur den citeras.

I samband med ett mycket högt flöde i Gimån genom Torpshammar, beslutade räddningschefen att bränna ett bostadshus i syfte att förhindra allvarliga miljöskador i tätorten samt att andra betydande värden går till spillo. Rapporten redovisar terrängen, förutsättningar, hot alternativ, beslut och samråd.

Länsstyrelsen följde på plats de avslutande förberedelserna och själva bränningen. Det är länsstyrelsens uppfattning att hela insatsen i Torpshammar, som pågick under lång tid och innehåll svåra beslut och komplicerade moment, genomfördes på ett mycket föredömligt sätt och med bibehållen

¹ Skrivelse 72-7103-00 2000-08-09

räddningstjänstberedskap i kommunen. Insatsen bedömdes vara räddningstjänsten enligt lagens mening.

En annan tillsynsfråga var att kontrollera om kommunerna upprätthöll beredskap för andra händelser.

Vattenregleringsföretagen

Mycket vatten regleras i ett komplicerat system med dammar och kraftverk. I vattensystemen finns också mycket oreglerat vatten som rinner in i och påverkar det reglerade systemet. Inga nivåmätningar sker i oreglerade vattensystem men sådant behov finns.

Frågan om en räddningsledare kan besluta om dammregleringar utöver vad som tillåts i vattendomar känns teoretisk. Systemen kan jämföras med en processindustri där en räddningsledare också kan ha önskemål och skulle kunna fatta beslut mot en driftledares rekommendation. Flöden och risker i dessa älvsystem är svåra att bedöma för en räddningsledare. Däremot har räddningsledaren en mycket viktig roll i samverkansarbetet.

Regleringsföretagen fick beröm av andra berörda aktörer som vi träffade. Öppenheten är bättre än tidigare och de har varit mycket tillmötesgående. Från centralen i Östersund regleras älvarna (Ljusnan, Ljungan, Indalsälven och Ångermanälven) och dagliga telefonmöten genomfördes där alla berörda deltog. Dessa möten har skett under ledning av Vattenregleringsföretagen och beslut har fattats efter samråd och i samverkan.

Dalälvens Vattenregleringsföretag (DVF) framhöll att de inte har full erfarenhet av hur vattnen fungerar. Ytutbredning av sjöar och buffrande i dammar har inverkat mycket på prognosens kvalitet. Den tjänstgörande tekniker vi träffade sa att ”man lär sig varje dag”.

Allmänhetens medverkan

Allmänheten deltog på ett mycket aktivt sätt med att begränsa följderna av vattnets framfart. Utöver skyddet av sin egendom medverkade man i annat arbete. Mest uppmärksamhet fick man i Falun där räddningschefen vädjade om hjälp i lokalradion med att fylla sandsäckar vid ett av stadens centrala torg.

Aldrig tidigare hade man upplevt ett så stort stöd från allmänheten. Allt räddningsarbete hade också ett brett folkligt stöd. Vanligt folk ställde upp för varandra, grannar och släktingar. Trots att detta hände mitt i semestern gick det att få tag i nyckelpersoner.

Men det fanns också en allmän oro och en viss uppgivenhet fanns hos enstaka personer. Det gick en del rykten om allt högre nivåer vilket berodde på att det ibland var svårt att förstå informationen som talade om att sannolikheten för mycket mer regn var liten men inte kunde uteslutas. Detta kunde förtydligas i generell information men även genom att brandstationer hölls öppna där det fanns personer att tala med.

Sandsäckar fylldes på Falu torg men alla behövde inte användas så när faran var över erbjöds man komma och hämta en sandsäck för att ha till vintern.

Andra berörda organisationer

Många olika experter har anlåtats runt om i området som geologer och hydrologer. Här nämns en del av de viktigaste;

SMHI

Gav dagliga prognoser som var till stor nytta.

SOS Alarm

När anropen blev mer frekventa överfördes de till räddningstjänster för samordning och prioritering. SOS belastning var aldrig besvärande. Ett gemensamt informationsnummer skulle varit till nytta ty många samtal var av informationskaraktär. När kommunens växlar hade öppet minskade samtalen till SOS. Räddningsverkets tillsynsenhet gjorde en tillsyn för att bedöma antalet extra anrop och hur de kunde tas om hand.

Vägverket och Banverket

De hade många skador att åtgärda. Samverkan skedde med kommunerna. En del missförstånd har uppstått om vägars framkomlighet därför att olika sträckor längs samma väg sköts av flera vägområden. Vägverkets centralisering har på något håll försvårat samverkan.

Försvarsmakten och hemvärnet

Samverkan har fungerat bra och hemvärnet har haft en mycket viktig roll i flera kommuner. Deras lokala anknytning har uppskattats.

Däremot har militära ordervägar vållat en del problem och mindre kulturkrockar har uppstått vid kommunernas kontakter med försvarsmakten. Det beror troligen på brister i ömsesidig kunskap om varandras ledningsförhållande. Försvaret behöver lära sig mer om hur det civila samhället fungerar. Någon gång verkade det i media som om militären tagit över hela räddningsinsatsen.

Kritik har framförts att militära förband har övat ”stöd till det civila samhället” utan att kommunens olika organ medverkat. En förklaring kan vara att befäl inte är tränade och utbildade att blanda in civil verksamhet. Gemensam utbildning har föreslagits.

Polisen

Förvånansvärt få kommenterade dem. Vi har inte hört om dem vid genomgångar. Någon nämnde att närpolisreformen inte gjort det lättare att samverka.

Frivilligorganisationer

Hemskyddsombud användes av minst en kommun med gott resultat. Civilförsvarsföreningen fick specifika uppdrag och kunde tjäna som kontaktlänk till många enskilda personer.

Räddningsverket

Stöd med rådgivning och VT (Vakthavande Tjänsteman) utnyttjades. Rådgivning avsåg ersättningsfrågor och vad som är räddningstjänst. Förstärkningsmateriel kunde ordnas och insatser med räddningsmän förbereddes. Frågor om förebyggande åtgärder besvarade och information gavs på verkets hemsida. Information samordnades till Försvarsdepartement.

Informationen

Informationen uppdelas och kommenteras här i det som var stöd till organisationers och myndigheters arbete, det som allmänheten behövde nyhetsbevakning.

För samordning mm hade man som regel dagliga möten i kommunerna. Dessutom genomfördes dagliga telefonmöten kring älvregleringen då man fick prognoser för vattennivåer och nederbörd. De kommunala ledningsgrupperna behövde bevaka vad som sades i radio ty ibland budskapen lite för dramatiska vilket kunde mötas med korrekt och trovärdiga besked. En lokalradiostation har anmält att man tyckte att räddningstjänsten larmadel dem för sent.

Intrycket efter resan och samtalen är att nu vill alla vill veta mera, det ska vara mer preciserat och dessutom snabbare än för bara ett par år sedan. Det krävs också besked mellan presskonferenser och pressmeddelanden. Tekniken finns och man är van denna service från radio och TV. Detta innebär också att man får söka allt mer av denna information själva. Myndigheter och andra gör den tillgänglig och anpassad där alla kan se allt även om behovet skiftar. Viss information är nationell och andra uppgifter behövs i regionen. Lokalt och sublokalt behövs än mer detaljerade uppgifter. De behöver vara samstämda för att få trovärdighet. Förslag har framförts att länsstyrelsen kan stå för vissa grundfakta som bland annat ger stöd till kommunala bedömningar.

Information spreds på olika sätt;

- Telefon, fax, ,mail.
- Lokalradio och riksradio
- Närradion har haft återkommande inslag
- Informationsmöten.
- Hemskydd gjorde återkommande besök i vissa områden
- Pressmeddelanden
- Presskonferenser,
- Text-TV
- Hemsidor
- Kommunala växlar bemannades
- Brandstationer hölls öppna.
- Anslag uppsattes
- Annonser infördes.

Budskapen gavs lokalt och av på orten kända personer. Alla som medverkade i räddningsarbetet kunde också fungera som informatörer.

Bollnäs hemsida har normalt 2400 besök i veckan. Under översvämningsperioden fyrdubblades detta. Ovanåker har ingen statistik men vet att det var många fler besök. Många var från dem som har stugor i kommunen och från de som var allmänt intresserade och ville följa händelseutvecklingen.

Mediatrycket kom från rikspress och internationella media men var inte i proportion till händelsens omfattning. Men även om media har dramatiserat händelsen har de varit till stor nytta för att sprida information.

Sommarens händelser var inte någon av de större översvämningarna men minnet blir ett stort massmediatrycket vilket man får leva med i framtida liknande händelser. Media är nu mer på alerten, ringer direkt och vill ha snabba besked vilket innebär nya utmaningar för den som har information.

Förslag

- Studera allmänhetens ökade förväntningar på allt ”bättre och snabbare” information och hur detta behov kan mötas

Materielfrågor – teknik och metoder

Skydd mot vattenmassorna kunde åstadkommas med hjälp av vallar, pumpar, grävningar och avledning av vatten. Fördämningar byggdes av grus- och stenmassor. Olika teknik används om det är strömmande vatten, höga nivåer från sjöar eller vatten som tränger in i byggnader från ytan eller från ledningar.

Ett allmänt önskemål var att det borde skapas depåer med förstärkningsmateriel för översvämningar. Det behövs också rekommendationer om vad som är lämpligt innehav i kommuner med återkommande risk för översvämningar. Vid förrådsupbyggnaden ska tas hänsyn till materiel som finns att hyra och vad som saknats vid denna insats. Räddningsverket har inlett planeringen för att upprätta dessa materieldepåer

Noteringar;

- Förråd av användbar materiel och utrustning bör inte centraliseras allt för mycket.
- Depåer kan ordnas älvvis.
- Hemvärnet behöver lokal förrådshållning.
- Maskiner för att fylla sandsäckar finns
- Tätningslock för dagvatten
- Proppar för vattenledningar
- Försvaret bör inte centralisera civilt användbar material.

Denna materielanskaffning bör samplaneras med byggande av permanenta fördämningar. Därmed kan de fasta vallarna skydda för viss höjd på vattennivåerna och rörliga skydd och pumpar komplettera vid de högsta flödena. Ett kompendium om översvämningar gavs ut av Räddningsverket senare denna höst. Det kommer att vara ett stöd i utbildningen. En översyn pågår även av kursplaner och i där bör det ingå mer om naturolyckor.

Ersättningsfrågor och kostnader

Besökta kommuner var positiva till att frågan om ersättning för räddningstjänstkostnader initierades så tidigt. Kommunerna Ovanåker, Bräcke, Ragunda, Ånge, Falun/Räddningstjänsten Dala Mitt fick information om ersättning enligt 37 § räddningstjänstlagen i samband med observatörsinsatsen. Bollnäs och Ljusdals kommuner fick samma information i början av augusti.

I dagsläget (mars 01) har fem kommuner kostnader som överstiger självriskens. Dessa kommuner är Ånge, Ovanåker, Bräcke, Ragunda och Kramfors. För två av kommunerna, Bollnäs och Ljusdal, är deras preliminära bedömning att kostnaden inte överstiger självriskens och det är osäkert om ansökan kommer att göras. För Falun/Räddningstjänsten Dala Mitt uppger man att kostnaden inte överstiger självriskens och att någon ansökan inte är aktuell.

Det finns här ingen sammanställning av kostnader för dessa översvämningarna men i augusti bedömdes kostnaderna i Y-län till minst 300 Mkr. Av detta avsåg Vägverket 150, Banverket 35, försäkringsskador 70 Mkr. Det tillkommer kommunens kostnader för vägar, vattenverk, reningsverk och fastigheter. Enligt TT den 21 december 2000 beviljades 15 kommuner 49 Mkr som stöd.

Det har påtalats att det uppkommer kommunala kostnader som inte kan täckas av statliga bidrag. På samma sätt drabbas enskilda personer och företag av kostnader som inte täcks av försäkringar. Självriskens måste man alltid betala själv. Störningar i transporter på både väg och järnvägar har medfört kostnader. Kommuner bekostar också en del av arbetet med att förebygga och förhindra översvämningar.

Från Bollnäs meddelas att man gjorde arbeten efter flödena 1985 och 1995. Åtgärderna var till nytta och har hållit kostnaderna nere nu.

Miljöfrågor

Riskerna för miljön berördes av alla vi besökte. Överhängande fara för skada på miljö ansågs föreligga vid några tillfällen, bl.a. har tömning av tank för eldningsolja genomförts med stöd av räddningstjänstlagen. Andra effekter och skador innebar mer eller mindre allvarliga där störningar där räddningstjänsten bara delvis berördes eftersom skyddsåtgärder vidtogs av andra. Följande skador noterades;

- Avloppsreningsverk har slagits ut eller bräddats i samband med höga flöden och vid ett fall hamnade dess transformatorstation delvis under vatten.
- Andra reningsverk har varit hotade och skyddats med invallningar. Dessa anläggningar ligger alltid lågt och nära recipientens yta.
- 100-tals källare har översvämmats pga baktryck i spillvattensystemet.
- Vattentäcker översvämmades och blev otjänliga.
- Dessutom förorenades en del badvatten av avloppet eller av inrinnande smutsigt vatten.
- Färskvattenledningar slets av i Bispgården och Hammarstrand
- På något håll ville man akut öka uttag av bergkross för att använda det som fördämningsvallar. Uttagen skulle bli större än man hade tillstånd till men även detta kunde lösas.
- Det var även viss risk att en avloppsledning på Indalsälvens botten skulle dras med av den starka strömmen.
- Markskador inne bland hus kan bero på att gamla enskilda obrukade avloppsledningar genomflyts av vatten och drar med sig sand och jord varvid skador uppstår.

Sedan slutet av år 2000 driver Räddningsverket en studie om vilka miljöeffekter som kan uppstå i samband med översvämningar.

Kulturmiljöer

Insatsen för att rädda Carl Larsson gården i Sundborn förklarades som räddningstjänst vilket visade att också skyddet av kulturella värden är viktigt. Fördämningar kan behövas kring sådana anläggningar och då utformade så att utseendet inte störs. Där kan det gå att kombinera en fördämning med förrådsställda och anpassade men tillfälliga vallar.

Nästa höga flöde

Nästa höga flöde kommer troligen att få ett annat förlopp. Det kan bero på att dammar som brustit kommer inte att byggas upp igen eller där vattnet brutit sig nya vägar. I Ånge nämndes att det funnits tio gamla flottningsdammar men nio av dem troligen hade försvunnit. Från luften såg det ut som om en flodvåg gått fram. Det hade skett en natt och rykten sade att något sådant hade förekommit. När den dämningseffekt dessa dammar har haft är borta kommer framtida höga flöden i området kommer att bete sig på annat sätt.

Några kommuner anser att det borde undersökas vem eller vilken som egentligen har ansvar för gamla flottningsdammar när flottningsföreningen upphörde för kanske 50-60 år sedan. Flera kommuner upplever att man har flera sådana dammar vilka är en stor potentiell risk för nya dammbrott.

Flera nya översvämningsskänsliga platser har upptäckts liksom nya förlopp för översvämningarna. I Bollnäs, nedströms Ovanåker längs Ljungan, framfördes t ex farhågor att förbättringsarbeten i Edsbyn och Alfta skulle ha medfört större problem än tidigare i Bollnäs. Vatten som förr rann ut över marker uppströms hålls kvar i älvfåran och kan ge högre nivåer nedströms. Bollnäs kommun kommer att engagera sig i att konsekvensutreda förutsättningarna att kunna avbörda Varpen och Voxsjön vid höga flöden.

Kartunderlag över översvämningsskänsliga områden har varit till stor nytta och använts för att planera material och bevakningar. De som ännu inte fått denna kartering ser fram emot densamma. Efter översvämningar denna sommar har det skett flygningar för att finna högsta vattenlinjer och skador. En samfinansiering kunde snabbt arrangeras så att flygningen hann ske innan första regnet kom och spolade bort spåren. Kartor foto från flygningen finns hos www.lantmateriet.com

Förslag

- Efter höga flöden bör planer och karteringar ses över.

Förebyggande av översvämningar

I Sollefteå har man beslutat att bygga permanent invallning på det mest utsatta stället. I Ovanåker planeras projekt "Gryckån" där man vill vidtaga flödesbegränsande åtgärder genom att samla vatten i magasin som bara har funktionen att dämpa flöden. Rensningen nedströms Edsbyn i Voxnan vid Alfta var bra och minskade problemen i Edsbyn. Detta initierades efter kartering och genomgång.

I Ragunda nämndes att stränderna längs Indalsälven nedanför Storforsen består av lösa sediment. Det är bara 200 år sedan den torrlades av Vildhussen och marken har inte "satt sig" ännu vilket innebär viss osäkerhet om risker för ras och skred.

Man har arbetat med förebyggande åtgärder såsom muddringar, förstärkningar och förbättrad dimensionering av VA-nätet men kommunerna har sett att det behövs ändå mer insatser för att förebygga skador i framtiden så med säkerhet innebär dessa höga flöden att det kommer flera mera ansökningar om bidrag från Räddningsverket.

Uppföljningskonferens

Räddningsverket genomförde en konferens (Gävle den 15.11 2000) där de flesta berörda organisationer medverkade och drygt 100 personer deltog. Generaldirektör Christina Samulsson pekade inledningsvis på den allt större sårbarheten i samhället och att många organisationer inklusive räddningstjänsten berörs. Avsikten var att diskutera vad detta innebär för framtiden och vilka räddningsingripanden som då behövs. Olyckor och allvarliga störningar är områden där många myndigheter, däribland Räddningsverket och räddningstjänsterna har ansvar.

Ett antal föredrag genomfördes och från en del av dessa och diskussionerna noterades följande;

S-Å Sonesson, Boverket

Innan 1.7 1987 var inte planeings- och bygglovsfrågorna reglerade på samma sätt som i nuvarande Plan- och Bygglagen (PBL). Nuvarande bygglagstiftning torde ge kommunerna bättre möjligheter att styra framförallt planeringsprocessen.

Enligt PBL (1 kap 6§) finns det ett grundläggande krav på lämplighetsprövning samt i 2 kap 1§ skrivningen att ”mark- och vattenområden skall användas för det eller de ändamål för vilka områdena är mest lämpade med hänsyn till beskaffenhet och läge samt föreliggande behov. Företräde skall ges sådan användning som medför en från allmän synpunkt god hushållning”.

Bygglovprövning utanför planlagt område

När en byggherre kommer och kommunen vet att det är risk för återkommande översvämningar kan det vara skäl att ifrågasätta lämpligheten för att ge bygglov med stöd av 1:a och 2:a kap PBL

Ett planarbete kan också initieras och utgöra en grund för att ej bifalla ansökan.

Bygglovprövning inom planlagt område

Om en bygglovsansökan avser bebyggelse inom planlagt område som kan drabbas av översvämning kan det vara formellt komplicerat att avslå en ansökan. Planen kan förstås ses över (ändras). Då kan man fatta beslut om anstånd i två år efter det att man beslutat om en planändring.

Ett alternativ är att i en dialog med den bygglovssökande informera om de kända problemen och diskutera utformning och placering (ex källarlöst och höjdläge) så att riskerna minimeras.

Byggsamråd är viktigt i sammanhanget. Där har byggnadsnämnden informationsskyldighet och det är ett tillfälle till diskussion med flera aktörer om de kända riskerna.

Ansvar för det samlade arbetet avseende planer ligger på kommunerna. Länsstyrelsen företräder staten i den fysiska planeringen och har tillsyn över plan- och byggärenden i kommunen. Boverket har uppsiktsansvar och samordningsroll för dessa frågor.

Staffan Westerlund, professor miljörikt

Han ville se en mycket bättre helhetssyn på ett vattenområde och att man vid vattendomar ej ska bedöma projekt för projekt utan se till hela avrinningsområdet och beakta naturvetenskapliga realiteter. Att få en vattendom var, och är, att få tillstånd att göra något som man dessförinnan inte hade rätt till och byggande i vatten ska medföra större nytta än skada. Någon behöver styra hela avrinningsområdet som ofta är mycket komplext.

Elvin Ottosson, SIG

Han förklarade varför det är störst risk för ras/skred när vattennivåerna sjunker efter översvämningen. Vid snabb avtappning är risken allra störst. Efter en vattenmättnad kan det ibland ta veckor eller månader innan vattentrycket i jord återgår till det normala. Tidiga varningstecken är bl.a. sprickbildningar och sättningar i marken. Det finns övervakningssystem att installera.

Sten Bergström, SMHI

Klimatscenarier är osäkra men indikerar ett mildare och blötare klimat vilket medför mer höga flöden sommar och höst. Det var värme också på 30-talet men då var det inte så blöta perioder. Lågtrycksbanan tycks vara ändrad de senaste 10-15 år. Vi behöver ha ett längre perspektiv så skyll inte bara på klimatförändringar. Det kommer ytterligare översvämningar oavsett klimatändringar och det ryms inom dagens variationer. I de reglerade älvarna blir överraskningsmomenten extra stora. Under våren 1995 var det samtidig snösmältning och regn vilket är en kritisk kombination. Det är svårast att hantera sommar- och höstflöden för de inträffar när magasinen är fyllda och då återstår inget annat än att låta vattnet passera. Det kommer att hända igen även utan klimatförändringar. De häftigaste regnen kommer alltid när det är som varmast.

Anders Lindh, Regleringsföretagen

Vi är bättre på att samarbeta än förra gången. Det vi nu gör är också en kunskapsöverföring där alla får samma info samtidigt.

Olle Mill, Svenska Kraftnät

Betonade att "dammsäkerhet" är förmågan att undvika dammbrott. Skydd mot höga flöden är en helt annan sak. Älvgrupper som finns längs de flesta stora vattendrag har förbättrat kunskaperna och nätverken men det finns dock mer att göra så att bli flödessituationerna blir mer kända för räddningstjänsterna. Det är svårt med generella lösningar för att förbättra säkerheten. Lokala initiativ är viktiga. Under 2001 kommer en handbok om dammsäkerhet.

Vägverket

Verkets representant meddelade att reglerna för utformning av broar, diken, trummor mm ska ses över och optimeras. Detta sker också kontinuerligt men man fick många erfarenheter från sommarens höga flöden och följdskador på vägnätet.

Samverkan har blivit svårare sedan de omorganiserades. Han påpekade även att detta är lokala problem för räddningstjänsten och kommunen men för Vägtrafik går ofta långa sträckor berör så man ett regionalt planerande för att kunna dirigera om trafik redan många mil från en skada.

Ulf Norgren. Räddningsverket, sammanfattade seminariet i följande punkter

- Höga flöden förekommer redan nu regelbundet men kanske inte på samma platser
- Kommunerna bör därför planera mera för att begränsa skador av höga flöden
- Dammbrott är värst och måste till varje pris undvikas
- De översiktliga översvämningsskarteringarna behöver detaljeras i kommunen
- Helhetssyn behövs på vattensystemen, baserat på avrinningsområde, så att problem ej uppstår nedströms eller uppströms när åtgärder vidtas
- För att klara dessa frågor behövs många aktörer
- Räddningsverket kommer att genomföra ett liknande seminarium nästa år.

Bilagor

- 1 Olämpligt att bada i Svärdsjövattendraget**
- 2 Ökad grumlighet i drickvattnet i Nedansjö**
- 3 Vattennytt Sundsvall – extranummer 25 juli 2000**
- 4 Schematisk bild av Ljusnan och Voxnan (Vattenregleringsföretagen)**
- 5 Räddningsverkets delaktighet**
- 6 Räddningsverkets vakthavande tjänsteman**

Olämpligt att bada i Svärdsjövattendraget!

Nu kommer sol och värme några dagar till Falu kommun och många vill ta igen vad man förlorat i bad utomhus. Men miljökontoret i Falun anser det olämpligt att bada i Svärdsjövattendraget just nu. Det gäller hela det översvämmade vattensystemet. Orsaken är att det finns avloppssystem som bräddat över och att vattnet kan föra med sig andra föroreningar.

Hur länge den här rekommendationen ska gälla är av förklarliga skäl svårt att säga just nu. Men man återkommer när läget förändras.

Den som vill ta sig ett dopp efter den trista, regniga perioden hittar många andra fina bad i kommunen.

Viktigt meddelande till media

Sundsvall 2000-07-23 kl 19.15

Ökad grumlighet i dricksvattnet i Nedansjö

Sundsvall Vatten AB meddelar att vi upptäckt förhöjd grumlighet i dricksvattnet som levereras till Nedansjö. Tills vi utrett orsakerna till grumligheten uppmanar vi de boende i Nedansjö att koka vattnet och följa nedanstående anvisningar.

- Koka allt vattnet som används som dryck och till matlagning.
- Vattnet kan däremot användas till personlig hygien, disk, klädtvätt, rengöring samt spolning av toalett.

Ovanstående anvisningar gäller tillsvidare.

Observera att detta endast gäller boende i Nedansjö. Alla andra kunder till Sundsvall Vatten kan använda vattnet precis som vanligt.

För ytterligare upplysningar kontakta:

Mats Bergmark, Produktionschef 070-377 55 50

Göran Landgren, miljökontoret 060-19 11 82, personsökare 0746-22 73 05

Viktigt meddelande

Viktigt meddelande

Utgivningsdatum: 2000-07-25

Extra nummer (2)
med anledning
av vattennivåerna
i våra älvar!

Dricksvattnet

Sedan i söndagskväll uppmanar vi boende i Nedansjö att koka sitt vatten då det har blivit grumligt. Vi väntar bakterieanalysresultat från Umeå på onsdag. Även hushållen i Oxsjön och Specksjön rekommenderas att koka sitt vatten (totalt 10-12 hushåll).

I Stöde och Viskan kloreras fortfarande vattnet av säkerhetsskäl och prover tas kontinuerligt. Övriga täkter är under bevakning men har inga problem.

Krisgruppen fortsätter jobba

Trots att vattenflödena nu verkar minska och läget därför stabiliserats något är det på många håll insatser behöver göras. För att samordna arbetet träffas därför krisgruppen minst en gång per dag. Några nya personer har avlöst andra som får hämta andan en stund. Med i gruppen är för närvarande följande personer:

Elisabeth Tostar - samordning
Sven-Erik Nilsson - dricksvatten
Lars Bennman - ledningsnät
Hans Ericsson - avlopp
Maria Johansson - resurser, externa faktorer & info
Kirsi Wahlström - information
Lennart Andersson - administration/dokumentation

Även kommunens krisgrupp fortsätter att träffas med jämna mellanrum. Elisabeth Tostar medverkar.

Väder och vägar

SMHI förutspår skurar under tisdagen. Ett nytt regnväder ligger över Baltikum men det är osäkert om det drar in över vårt område. Stabilisering med uppehåll och sol väntas till helgen.

Många vägar är fortfarande avstängda vilket försvårar vårt arbete. Vägarna till Vike, Lidensboda och Oxsjöns vattentäkter är raserade. Vägverket ger kontinuerlig information om läget på vägarna på hemsidan vv.se

Rasrisken ökar

Vattennivåerna i Indalsälven och Ljungan börjar stabiliseras och sjunker tom på vissa områden. Undantaget är Gimån och Holmsjön som steg under måndagen.

Nu när vattnet börjar dra sig undan ökar risken för ras. **TÄNK PÅ RASRISKEN** i ditt arbete – inga ensamjobb där rasrisk eller annan fara föreligger.
TA INGA RISKER!

För att förbereda oss på eventuella ras har vi lokaliserat ventiler för att kunna stänga av vattnet om en ledning förstörs eller skadas under ett ras.

I Lucksta har vi problem med Bällsta reningsverk på grund av vattenflödet och den erosion som skapas. Redan i fredags fyllde vi på med sprängsten och idag tisdag kommer ytterligare påfyllning att göras för att säkra verket.

Information och media

Mediabevakningen är just nu mycket hög. Journalister från radio, TV och tidningar hör av sig och vill ha information om vårt arbete och vi använder naturligtvis också media för att få ut viktig information. All media hänvisas till Elisabeth Tostar. Tyvärr har en del felaktigheter letat sig i radiosändningar och artiklar. Om du upptäcker någon felaktighet så meddela gärna Kirsi eller Maria som försöker hålla koll på att rätt information går ut.

LJUSNAN

VOXNAN

BETECKNINGAR

- A Utbyggnadseffekt resp. bruttomagasin
- B Bruttofallhöjd resp. regleringshöjd
- C Utbyggnadsvattenföring
- D Medelvattenföring 1950-1990
- E Regleringsgrad
- F Idrifttagningsår

- Kraftstation i drift
- Kraftstation planerad eller under byggnad
- Reglering i drift
- Reglering planerad eller under byggnad
- Kraftstationsägare

KRAFTSTATIONSÄGARE

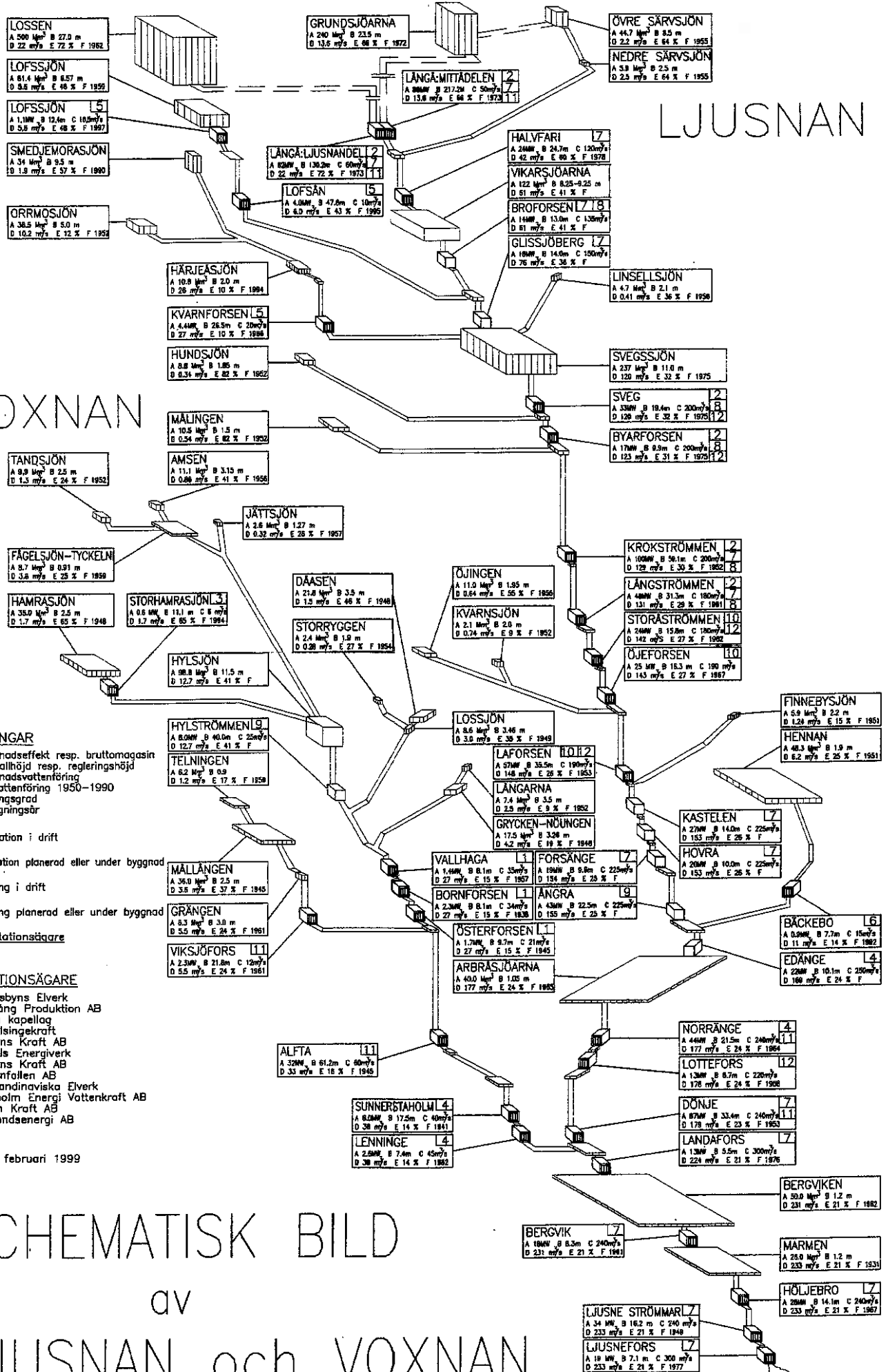
- 1 AB Edebyns Elverk
- 2 Gullspång Produktion AB
- 3 Hamra kapellag
- 4 AB Hälsingekraft
- 5 Härjedåns Kraft AB
- 6 Ljusdals Energiwerk
- 7 Ljusnans Kraft AB
- 8 Ljusnanfallen AB
- 9 AB Skandinaviska Elverk
- 10 Stockholm Energi Vattenkraft AB
- 11 Voxnan Kraft AB
- 12 Värmlandsenergi AB

Rev. i februari 1999

SCHEMATISK BILD

av

LJUSNAN och VOXNAN

Räddningsverkets delaktighet

Räddningsverket är central förvaltningsmyndighet för frågor om olycks- och skadeförebyggande åtgärder enligt räddningstjänstlagen, lagen om landtransporter av farligt gods mm. Som central myndighet ger Räddningsverket ge stöd till dem som har det direkta ansvaret för säkerheten mot olyckor.

Räddningsverket har en rad särskilda uppgifter. Verket ska bland annat samordna samhällets olycks - och skadeförebyggande arbete enligt räddningstjänstlagen, följa utvecklingen inom vetenskap och teknik samt bedriva FoU-verksamhet, bevaka riskutvecklingen och verka för att åtgärder vidtas som skyddar befolkningen och för att förebygga olyckor. Verket tillhandahåller underlag för tillämpningen av 3-5 kap. miljöbalken samt plan- och bygglagen och hanterar i detta sammanhang risker i samhällsplaneringen.

Till uppgifterna hör också att planera och genomföra utbildning av personal inom bland annat räddningstjänsten, utveckla och anskaffa materiel, informera och att utöva tillsyn. Räddningsverket ska samordna planeringen av beredskapen mot allvarliga olyckor och inhämta erfarenheter från olyckor.

Uppgifterna innebär att Räddningsverket genom utvecklingsarbete, utbildning, spridning av goda exempel, teknikutveckling, samordning och tillsyn ska ge stöd åt en rad aktörer, som i sin tur ska förebygga olyckor och begränsa skador. För denna typ av olyckor berörs Räddningsverket på flera sätt

Utbetalning av ersättning för räddningstjänst

Enligt räddningstjänstlagen kan den kommun som drabbas av stora kostnader för en räddningsinsats få ersättning av staten. Staten ersätter i sådana fall de kostnader som överstiger kommunens självrisk som utgörs av 2 % av kommunens skatteunderlag. Ersättningen avser bara kommunens kostnader för själva räddningsinsatsen. Det är alltså inte frågan om någon sakförsäkring för vare sig kommunen eller den enskilde. T.ex. så ersätts inte skador på en kommuns infrastruktur som förstörts vid en översvämning.

Med räddningstjänst avses de räddningsinsatser som kommunen skall svara för vid olyckshändelse eller överhängande fara för olyckshändelse för att hindra och begränsa skador på människor, egendom eller i miljön. Skyldigheten att ingripa föreligger endast, om det med hänsyn till behovet av ett snabbt ingripande, det hotade intressets vikt, kostnaderna för insatsen och omständigheterna i övrigt är påkallat att staten eller kommunen svarar för insatsen. Det är räddningsledaren som avgör om olyckan är räddningstjänst. Lagen ger en räddningsledare stora befogenheter att fatta beslut om ingrepp i annans rätt.

Vid översvämningar kan det gälla att rädda människor i nöd, läns-pumpningar, pumpning av vatten innanför fördämningar, uppförande av invallningar, avledande av vatten mm.

Översiktlig översvämningsskartering

Sverige drabbas nästan årligen av översvämningar med stora skador som följd. Genom planering före samt effektiva och relevanta insatser under en akut översvämningssituation kan skadorna dock begränsas. Översvämningsskartering är ett hjälpmedel i detta arbete och visar vilka områden som hotas av översvämning vid höga flöden.

SMHI utför på uppdrag av Räddningsverket en översiktlig översvämningsskartering längs delar av de svenska vattendragen. Skarteringen påbörjades under 1998 och är planerat som ett femårsprojekt. Målet är att skartera ca 1000 mil (ca 10%) av landets vattendrag. De översiktliga kartorna är avsedda för övergripande planering av räddningstjänstens arbete och som underlag för kommunens översiktplaner. Avsikten är även att kartorna skall vara en hjälp vid tolkningen av de hydrologiska varningar och prognoser som SMHI skickar ut.

Översvämningsskarteringen omfattar naturliga flöden i både reglerade och oreglerade vattendrag, men inte flöden uppkomna genom t.ex. dammbrott och isdämningar.

Kartorna för vattendragen visar de områden som är översvämningssutsatta vid dels ett 100 årsflödet – ett flöde som har en återkomsttid på 100 år och dels vid ett beräknat högsta flöde – ett flöde som beräknas i enlighet med Flödeskommitténs riktlinjer för dammdimensionering (dammar i riskklass I). Beräkningen bygger på en systematisk kombination av alla kritiska faktorer (regn, snösmältning, hög markfuktighet och magasinsfyllning i reglerade vattendrag), som bidrar till ett flöde. Någon statistisk återkomsttid kan inte anges för detta extrema flöde.

Skarteringen presenteras dels i en rapport med tryckta kartor där översvämningssoner är markerade runt vattendraget med bakgrundsinformation från Röda kartan i skala 1:100 000 och dels som kartsnitt på en cd-romskiva i ARC/INFO-, ArcView- och MapInfo-format för vidare bearbetning av användare vid kommuner, länsstyrelser m.m. Tanken är att skikten skall kopplas till lämplig karta (t.ex. 1:50 000), som visar var översvämningar kan ske och ge problem vid vägar, järnvägar, broar och bebyggelse. Kartsnitten kan även kopplas till olika koordinatsatta register såsom riskområden för skred, fastighetsregister med antal boende, brunnar, avloppsreningsverk, industrier, miljöfarlig verksamhet, utsläpp m.m.

Statsbidrag till förebyggande åtgärder mot naturolyckor i bebyggda områden

I Sverige finns områden som på grund av läge, topografi och markens beskaffenhet kan utsättas för jordskred, ras och översvämning. Sådana naturolyckor i bebyggda områden medför stora kostnader för samhället.

1986 antog riksdagen propositionen (1985/86:150, bilaga 3) där det föreslogs att kommuner skall låta utföra förebyggande åtgärder mot naturolyckor, ras, skred och översvämningar och att staten skulle inrätta ett anslag på 25 Mkr om året för förebyggande åtgärder till särskilt utsatta kommuner. Kommuner med områden som har bebyggts utan att man gjort tillräckliga undersökningar av mark- och vattenförhållanden. Räddningsverket utsågs till den ansvariga myndigheten att administrera detta anslag.

Kommuner som utfört eller avser att utföra förebyggande åtgärder i bebyggda områden, kan söka bidrag från detta anslag. Ansökan ska göras på speciell blankett som kan erhållas från Räddningsverket, SGI eller SMHI. Ansökan ska ställas till Räddningsverket och vara inlämnad före 1 augusti. Till ansökan ska bifogas ett antal handlingar bl.a. en beskrivning och värdering av risken, beskrivning av åtgärden inklusive beräkningar, kartor och ritningar, samrådsyttrande från länsstyrelsen, kostnadsberäkning, beräkning av statistisk återkomsttid för det flöde som man vill förhindra skadorna av mm.

Antalet ansökningar som inkommer till Räddningsverket har ökat från år till år. För år 2001 finns 30 Mkr att fördela.

SRV – vakthavande tjänsteman mm. Redovisning av vissa åtgärder i samband med översvämningarna sommaren 2000.

För att kunna agera aktivt och samordnat organiserades tidigt en ledningsgrupp med tjänstgörande GD, VT, informationsansvarig, jurist, webbredaktör mfl. Gruppen sammanträdde minst en gång/dag för information om aktuellt läge och beslut om eventuella åtgärder.

Vidtagna åtgärder i sammandrag

1. 00-07-24 beslöts att skicka observatörer
2. Aktuella länsstyrelser och kommuner erbjöds stöd i form av personal och materiel.
3. Vid räddningsskolorna i Sandö, Rosersberg och Skövde höjdes beredskapen att sända personal (räddningsmän och beredskapsmän under utbildning) och materiel till drabbade kommuner.
4. Ovanåkers och Kramfors kommuner fick hjälp med motorsprutor.
5. Efter förfrågan från lsty i Y-, X-, och Z-län beslöts att verket genom R-avd skulle medverka i finansieringen av flygfotografering av översvämningsområdena.
6. Information om vidtagna åtgärder förmedlades via SRV hemsida, pressmeddelande och i telefonsamtal med kommuner, länsstyrelser och media.

Vissa slutsatser och förslag

VT-funktionen;

Denna typ av händelser ger vakthavande tjänsteman och brandingenjör i beredskap mycket arbete. VT funktionen fyller absolut ett stort behov! Den mest belastade dagen blev söndagen 23 juli, då VT + BI hade ca 25 kontakter. Det var både interna och externa kontakter. Kommuner och länsstyrelser hör av sig för lägesuppföljning och behov av stöd. Förslag till åtgärder, materielköp och erbjudande om hjälp kommer från myndigheter, företag och organisationer. Vid detta tillfälle erbjöd sig dessutom Danmark och Ryssland att komma med resurser för räddningstjänst. Vidare är VT kontaktpunkt för Räddningsverkets personal t ex skolor, observatörer och även intresserade medarbetare. Nämnas kan också regelbunden kontakt med handläggare på Försvarsdepartementet och sökningar från massmedia.

För att kunna hantera denna stora mängd information och de krav på beslut, som VT ställs inför under några dagar, måste det finnas en ledningsgrupp med beslutsfattare och experter. VT kan endast vara en kontaktpunkt och behöver lita på att resurser för information och handläggning finns även utanför kontorstid.

Med den ledningsgrupp som fanns, anser vi att VT kunde fungera på ett bra sätt. VT kunde lämna över "kunderna" till rätt expert och samtidigt själv vara informerad.

Informationsverksamheten;

Informationsfunktionen är vid händelser som denna mycket betydelsefull och trycket på infochefen var mycket stort. Kraven från media är höga och att ensam sköta såväl den interna som externa informationen är svårt. Genom att händelserna inträffade under semesterperioden var det inledningsvis svårt att förstärka funktionen. När en medarbetare återkom efter semester och inträdde som webbredaktör blev arbetsläget bättre.

Antalet telefonsamtal var stort och samtalen kopplades inledningsvis något ostrukturerat, sannolikt beroende på att växelpersonalen var under inskolning. Det är av stor betydelse att telefonväxeln tidigt får uppgift om vart samtal utifrån skall kopplas, för att i största möjliga utsträckning säkerställa att verkets svar på inkommande frågor blir relevanta och auktoritativa. Detta ger också en garanti för att alla samtal tas om hand.

Materieförråd

Behovet av särskilda materieförråd för översvämningar tydliggjordes under det akuta skedet.

Ledningsförhållanden

Under vårt arbete fann vi ett bra samarbete mellan kommunerna och länsstyrelserna utan övertagande av ansvaret från länsstyrelserna. Vi kunde t ex använda länsstyrelserna som kontaktväg till kommunerna för erbjudande om personal och materiel.